



EKOLESNER  
98-100 Łask  
ul. Piotrkowska 2  
Tel.: 605 597 889

marzec 2017



**Ekspertyza ornitologiczna budynku siedziby  
Delegatury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska  
w Radomiu, ul. Pułaskiego 9 A**

**AUTORZY:**

dr Wojciech Pawenta  
*opinia chiropterologiczna*  
mgr Bartosz Lesner  
*opinia ornitologiczna*  
*opinia chiropterologiczna*



## Spis treści

1. Wstęp.....	3
2. Ekspertyza ornitologiczna .....	4
2.1. Cel ekspertyzy .....	4
2.2. Termin kontroli.....	5
2.3. Wyniki kontroli.....	5
2.4. Zalecenia .....	6
2.5. Działania kompensacyjne .....	6
3. Ekspertyza chiropterologiczna .....	8
3.1. Podstawa prawna.....	8
3.2. Termin kontroli.....	8
3.3. Wyniki kontroli.....	9
3.4. Zalecenia .....	9
3.4.1. Termin prowadzenia prac .....	9
3.4.2. Działania kompensacyjne .....	9
5. Dokumentacja fotograficzna.....	10



## 1. Wstęp

Celem ekspertyzy ornitologicznej i chiropterologicznej jest inwentaryzacja miejsc rozrodu oraz wychowu młodych chronionych gatunków ptaków i nietoperzy. Na podstawie wyników inwentaryzacji zostanie określony tryb prowadzenia prac - terminów oraz działania kompensacyjne. Inwentaryzację przyrodniczą Delegatury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Radomiu wykonano na zlecenie Skarbu Państwa - Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Warszawie.

W czasie wykonywania kontroli przeprowadzono rozmowy z Użytkownikami budynku, Działem Technicznym dotyczące przypadków stwierdzenia ptaków/nietoperzy w czasie eksploatacji budynku.

## 2. Ekspertyza ornitologiczna

### 2.1. Cel ekspertyzy

Celem ekspertyzy jest oszacowanie liczebności, składu gatunków lęgowych ptaków oraz miejsc gniazdowania. Na podstawie wyników wizji lokalnej zostały określone wytyczne, które pozwolą wykonać termoizolację budynku, w taki sposób aby nie doprowadzić do zniszczenia siedlisk lęgowych gatunków ptaków oraz ich śmierci lub utraty lęgów w czasie prac dociepleniowych. W ekspertyzie wykorzystane są obserwacje z podobnych typów budynków wykonywanych w sezonie lęgowym.



Ryc. 1. Lokalizacja inwestycji w Radomiu. Czerwoną linią zaznaczono elewacje z otworami wentylacyjnymi stropodachu - potencjalnym siedliskiem rozrodu ptaków. Niebieską strzałką zaznaczono lokalizację gniazda na lampie w elewacji. (Mapa za © użytkownicy OpenStreetMap).

## 2.2. Termin kontroli

Oględziny budynku wykonano w dniu 20 lutego 2017 roku, przy dobrych warunkach pogodowych.

## 2.3. Wyniki kontroli

Przedmiotem ekspertyzy jest budynek Delegatury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Radomiu przy ul. Pułaskiego 9 A. Budynek dwupiętrowy, wejście od strony „dziedzińca”. Budynek jest połączony ścianą szczytową południową z budynkiem przy ulicy Pułaskiego 9 - Kolegium nauczycielskim.

Budynek docieplony, stan obróbek blacharskich dobry. Brak szczelin - potencjalnych miejsc rozrodu ptaków pod obróbką blacharską dachu, za rynnami, pod parapetami.

W budynku, w elewacji wschodniej (z wejściem do budynku) i zachodniej znajdują się otwory wentylacyjne stropodachu. W elewacji zachodniej stwierdzono 27 otworów, w elewacji wschodniej 27 otworów. Otwory „podwójne” (fot. 5) ułożone jeden pod drugim w niewielkiej odległości od siebie. Przy większości otworów warstwa docieplenia (styropianu) została wyrwana - zniszczona przez kawki *Corvus monedula*, wokół otworów ubytki w elewacji (fot. 5). Pomimo bardzo dużej aktywności kawek przy otworach: siadaniu, powiększaniu otworów w warstwie docieplenia w elewacji średnica otworów za mała by kawki mogły gniazdować w przestrzeni stropodachu. W pobliżu budynku nie stwierdzono obecności wróbla mazurków *Passer domesticus/montanus*. Kontrola była przeprowadzona przy dobrych warunkach pogodowych, w tym czasie obserwowano przy innych budynkach obecność wróbla - mazurków przy otworach, w miejscach rozrodu.

Otwory wentylacyjne stropodachu należy uznać za potencjalne siedlisko rozrodu jerzyków *Apus apus*. Prawdopodobnie część nie jest wykorzystywana jako miejsce gniazdowania - możliwą liczbę par gniazdujących w budynku oszacowano na 25 par jerzyka.

W elewacji z wejściem do budynku, po prawej stronie od wejścia w oprawie lampy znajduje się miejsce gniazdowania ptaków (fot. 7). Lampa znajduje się na wysokości parteru, nad podestem. Gniazdo znajduje się pomiędzy oprawą lampy a warstwą docieplenia. Po pierwszym dociepleniu elewacji budynku nie odsunięto lamp, tylko otoczono je styropianem. W otworze pomiędzy lampą a warstwą styropianu ptaki naniósł materiał na gniazdo. Prawdopodobnie jest to miejsca gniazdowania kawki, mogą o tym świadczyć duże rozmiary gałązek oraz bezładna konstrukcja gniazda (fot. 8). Jednak nie można z całą pewnością wykluczyć, że nie jest to konstrukcja zbudowana przez gołębia miejskiego *Columba livia* forma *urbana* lub sierpówki *Streptopelia decaocto* (wariant

mniej prawdopodobny).

## 2.4. Zalecenia

Siedliska lęgowe ptaków należy zasłonić poza sezonem lęgowym. Zasłonięcie potencjalnych siedlisk rozrodu ptaków, uszczelnianie elewacji można przeprowadzać do końca marca. Należy zasłonić, uszczelnić:

- otwory wentylacyjne stropodachu;
- miejsca gniazdowania pomiędzy lampą a elewacją;
- w czasie zasłaniania otworów należy kontrolować obróbkę blacharską dachu, jeżeli zostaną stwierdzone szczeliny należy je zasłonić.

Po zasłonięciu miejsc rozrodu ptaków oraz potencjalnych miejsc rozrodu prace będzie można prowadzić w sezonie lęgowym.

Zasłonięcie możliwych miejsc gniazdowania jerzyka, kawki **wymaga uzyskania decyzji** Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na odstępstwa od ochrony gatunkowej dziko występujących gatunków ptaków.

W czasie prac termoizolacyjnych przestrzeń stropodachu zostanie docieplona materiałem sypkim, dlatego po zakończeniu prac należy pozostawić otwory wentylacyjne zasłonięte kratkami.

**W przypadku zauważenia w trakcie prac jakichkolwiek gniazd** (w elewacji budynku, pod obróbkami blacharskimi) zajętych przez ptaki należy ograniczyć prace przy otworze gniazda oraz pozostawić możliwość wlatywania i wylatywania ptaków (na wysokości gniazda nie może się znajdować siatka zabezpieczająca). Prace można ukończyć po opuszczeniu gniazda przez młodociane ptaki. Należy niezwłocznie powiadomić ornitologa i z nim ustalić dalszy tryb prac oraz potrzebę uzyskania decyzji administracyjnych.

## 2.5. Działania kompensacyjne

Działania kompensacyjne są wymagane, należy powiesić na budynku za zasłonięte otwory wentylacyjne stropodachu oraz za miejsce gniazdowania za lampą:

- 25 - budek dla jerzyka;
- 1 - budka typu D dla kawki.



W przypadku gniazdowania w budynku gołębia miejskiego/sierpówki nie przewidziano działań kompensacyjnych. Gołąb miejski nie jest objęty ochroną miejsc rozrodu, w przypadku sierpówki liczba dostępnych siedlisk rozrodu w pobliżu budynku nie ulegnie znaczącemu zmniejszeniu.

Budki dla jerzyka należy powiesić na wysokości górnej kondygnacji budynku, pod krawędzią dachu. Mogą być powieszone w grupie. Nie należy ich wieszać na ścianie szczytowej, ponieważ jest przysłonięta drzewami.

Budkę dla kawki należy powiesić na drzewie (lub elewacji budynku) na wysokości około 5 m nad ziemią, w taki sposób by była widoczna, nie przysłonięta gałęziami.

### **3. Ekspertyza chiropterologiczna**

Dla dużej grupy gatunków nietoperzy występujących w Polsce obiekty stworzone przez człowieka należą do ich najważniejszych schronień. Inwestycje polegające na remoncie elewacji, dachu, czy dociepleniu budynku mogą powodować czasowe bądź długotrwałe zagrożenie dla nietoperzy. Dotyczyć to może w szczególności gatunków synantropijnych, wykorzystujących budynki zarówno jako kryjówki letnie jak i miejsca zimowej hibernacji. W dwudziestym wieku liczebność nietoperzy uległa drastycznemu zmniejszeniu. Obecnie jednym z głównych zagrożeń jest ograniczenie liczby dostępnych schronień. Wszystkie nietoperze są w Polsce objęte ochroną gatunkową, a także podlegają ochronie na podstawie konwencji i porozumień międzynarodowych oraz prawa Unii Europejskiej.

#### **3.1. Podstawa prawna**

Zgodnie z polskim prawem nieuzasadnione i niehumanitarne zabijanie zwierząt jest zabronione. W przypadku remontów, w tym ocieplania budynków często mamy do czynienia z zamurowywaniem żywych nietoperzy w schronieniach lub wyrzucaniem z nich młodych, nielotnych osobników. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (z późniejszymi zmianami) przy prowadzeniu prac remontowych obowiązują zakazy: zabijania, niszczenia postaci młodocianych, niszczenia siedlisk, umyślnego płoszenia i niepokojenia oraz przemieszczania z miejsc regularnego przebywania w inne miejsce. Inwestor (podmiot korzystający ze środowiska) jest zobowiązany do zapobieżenia wystąpieniu szkody w środowisku (w tym w gatunkach chronionych), jak również ponosi wszelkie koszty jej usuwania czy minimalizacji. Przed przystąpieniem do szczegółowego planowania prac związanych z docieplaniem budynku konieczne jest przeprowadzenie rozpoznania budynków przez odpowiednio przeszkolonego chiropterologa.

#### **3.2. Termin kontroli**

Ogłędziny budynku wykonano w dniu 20 lutego 2017 roku, przy dobrych warunkach pogodowych.



### 3.3. Wyniki kontroli

W otoczeniu badanego obiektu poszukiwano śladów bytowania (jak odchody, osobniki martwe itp.) oraz potencjalnych siedlisk występowania (hibernacji, rozrodu, schronień w okresie migracji).

W czasie kontroli stwierdzono:

- dookoła budynku (na trawnikach, chodniku) nie znaleziono śladów obecności nietoperzy: odchodów, zabrudzeń;
- brak w budynku miejsc wykorzystywanych jako potencjalne miejsca hibernacji - nieogrzewanych przestrzeni stropodachu, nieużytkowanych piwnic;
- elewacje budynku w dobrym stanie technicznym, brak szczelin pod parapetami - obróbkami blacharskimi dachu.

Na podstawie kontroli w lutym 2017, w budynku nie stwierdzono potencjalnych siedlisk występowania nietoperzy. Termoizolacja budynku przy ulicy Pułaskiego 9 A w Radomiu nie wymaga uzyskania decyzji Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Warszawie na odstąpienie od ochrony gatunkowej dziko występujących gatunków nietoperzy.

### 3.4. Zalecenia

#### 3.4.1. Termin prowadzenia prac

Brak ograniczeń terminie prowadzenia prac. **W przypadku zauważenia w trakcie prac obecności nietoperzy** (w elewacji budynku, pod obróbkami blacharskimi) należy ograniczyć prace w tym miejscu, pozostawić możliwość wlatywania i wylatywania nietoperzy (na wysokości otworu, szczeliny nie może się znajdować siatka zabezpieczająca). Należy niezwłocznie powiadomić przyrodnika/chiropterologa i z nim ustalić dalszy tryb prac oraz potrzebę uzyskania decyzji administracyjnych.

#### 3.4.2. Działania kompensacyjne

Działania kompensacyjne nie są wymagane, w czasie prowadzenia prac nie nastąpi uszczuplenie siedlisk rozrodu nietoperzy.

#### 4. Dokumentacja fotograficzna



Fot. 1. Elewacja przeznaczona do termoizolacji - widok od strony wschodniej, brak szczelin dylatacyjnych. Pod krawędzią dachu widoczne otwory wentylacyjne stropodachu.



Fot. 2. Elewacja przeznaczona do termoizolacji - widok od strony wschodniej, brak szczelin dylatacyjnych. Pod krawędzią dachu widoczne otwory wentylacyjne stropodachu.





Fot. 3. Ściana szczytowa - brak widocznych siedlisk rozrodu ptaków.

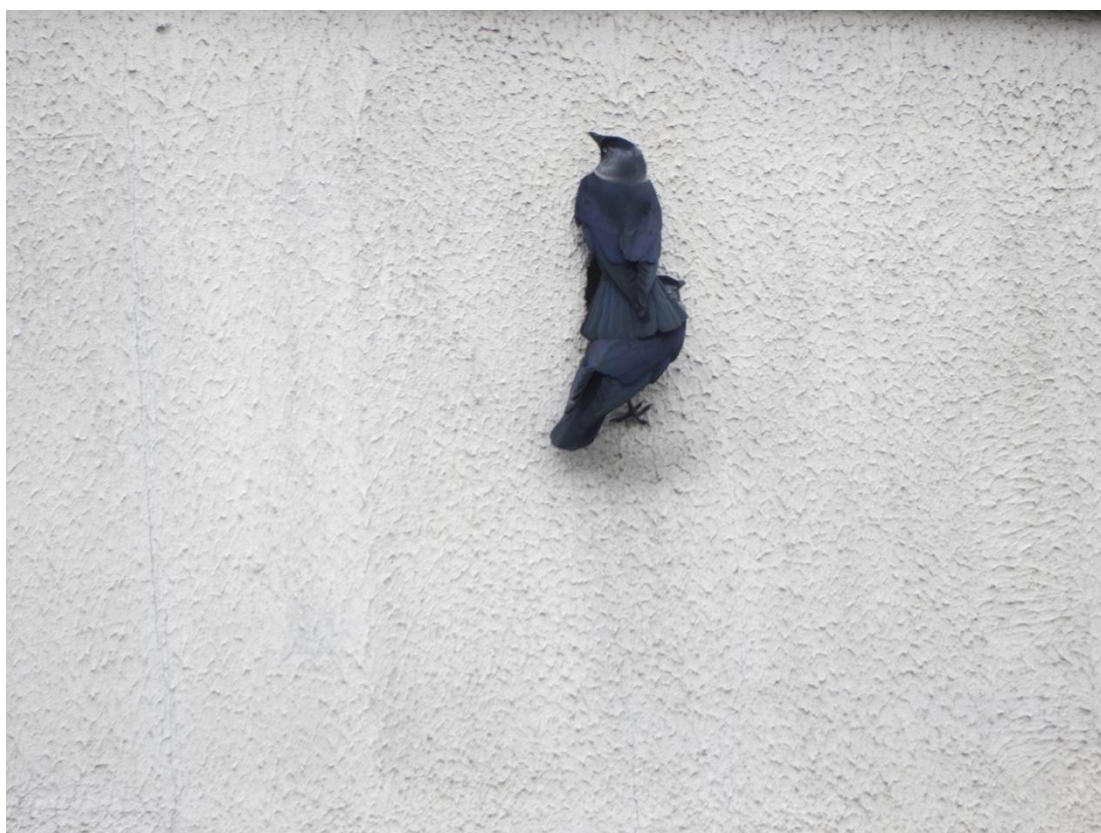


Fot. 4. Elewacja przeznaczona do termoizolacji - widok od strony zachodniej, brak szczelin dylatacyjnych. Pod krawędzią dachu widoczne otwory wentylacyjne stropodachu.





Fot. 5. Otwory wentylacyjne stropodachu, warstwa docieplenia dookoła otworu wyrwana przez kawki.



Fot. 6. Para kawek przy otworze.





Fot. 7. Elewacja z wejściem do budynku, strzałką zaznaczono gniazdo pomiędzy lampą a dociepleniem.



Fot. 8. Gniazdo - prawdopodobnie nietypowe gniazdo kawki. Materiał na gniazdo z gałązek o dużej średnicy.